

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Provincie Gelderland
t.a.v. Provinciale Staten
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Scherpenzeel, 28 juni 2021

Postbus 100
3925 ZJ
Scherpenzeel
(033) 277 23 24

Buitenplaats
Stationsweg 389a

www.scherpenzeel.nl

IBAN Rekeningnummer
NL62BNGH0285007548

Uw brief d.d. :
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 13774/23147
Behandeld door : drs A.P.C.J. Stallaert
Bijlage(n) : -

Onderwerp : Herindelingsadvies Barneveld-Scherpenzeel zonder plus

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 6 juli a.s. besluit u over het voorstel van GS om een herindelingsadvies uit te brengen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

We zullen u in deze brief niet vermoeien met een uitgebreide herhaling van datgene, wat in onze zienswijze is verwoord, en hebben ingebracht op de hoorzitting. Kort samengevat is de kern van onze inbreng tot op heden:

- Scherpenzeel verkiest nabijheid van bestuur, gecombineerd met taakdifferentiatie, boven schaalvergroting.
- De discussie over de bestuurlijke toekomst van Scherpenzeel loopt al >15 jaar omdat, zeker nu Scherpenzeel heeft geïnvesteerd in een toekomstbestendige dienstverlening, iedere vorm van noodzaak of urgentie ontbreekt.
- Er is geen sprake van (stagnatie in) evidente bestuurskrachtproblematiek.
- Voor het Herindelingsontwerp is geen draagvlak in Scherpenzeel. 82% van de Scherpenzelers (en een raadsmeerderheid) kiest voor een zelfstandige toekomst.
- Het proces van GS voldoet niet aan de zorgvuldigheidsvereisten uit het Beleidskader. In deze laatste brief, die wij aan uw reeds lijvige dossier toe willen voegen, wijzen wij u op de ontbrekende garanties voor zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening.

De behoeften van Scherpenzeel

Waar onze behoefte aan garanties op het gebied van personeel voortkomen uit onze werkgeversverantwoordelijkheid, vloeit de behoefte aan zekerheid op de andere terreinen voort uit de wensen en behoeften, die we in het Toekomstvisietraject 2030 samen met onze inwoners, ondernemers en organisaties hebben gedefinieerd. Deze behoeften zijn bevestigd in het participatietraject dat GS in november 2020 hebben doorlopen. De Statenbrief PS2021-33 (uitkomsten Open Overleg) definieert de behoeften van de Scherpenzelers als volgt:

het behoud van voorzieningen (bibliotheek, zwembad, Breehoek, sportvoorzieningen), nabijheid én vakmanschap van de gemeentelijke dienstverlening, inspraak van burgers, identiteit van het dorp (groene karakter, vrijwilligers) en de gemeentelijke belastingen. In het algemeen blijken de inwoners bereid om te betalen voor het behoud van de voorzieningen.

Voor Scherpenzeel is dus de eigen beleidsruimte en regie op voorzieningen en dienstverlening essentieel. Op 21 april 2021 heeft de Scherpenzeelse raad ons College daarom per motie opgedragen ons in te spannen voor **een duidelijk perspectief met harde afspraken over zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening.**

Kernenbeleid 2.0: de herindeling met de plus

Als antwoord op deze behoeften hebben GS behoud van autonomie in het vooruitzicht gesteld, het innovatieve Kernenbeleid 2.0, dat ook centraal staat in het Herindelingsontwerp van 26 januari 2021:

'Binnen dit model wordt de zeggenschap en autonomie van het dorp goed vormgegeven en wordt de toenemende afstand tussen inwoner en gemeentebestuur overbrugd'.

De Statenbrief 2021-71 voegt daaraan toe:

Wij beschouwen dit als een essentiële plus in het fusieproces, omdat hierdoor de belangen en verwachtingen van inwoners van Scherpenzeel en andere dorpen in de nieuwe gemeente optimaal worden bediend.

Vervolgens hebben GS dit Kernenbeleid 2.0 aan de inwoners van Scherpenzeel gepresenteerd. Citaat Kieskompas-onderzoek:

In het herindelingsontwerp staat dat...Scherpenzeel eigen verantwoordelijkheden en zeggenschap krijgt binnen de nieuwe gemeente. Het huidige dorpenbeleid van de gemeente Barneveld zal hiervoor worden doorontwikkeld (vernieuwd).

Formele zeggenschap: Commissiestelsel

Naar aanleiding van het Herindelingsontwerp is Barneveld aan de slag gegaan met een bestuursopdracht voor evaluatie van de bestaande inzet ten aanzien van de eigen dorpen. In Scherpenzeel heeft onze raad zich tijdens een Technische Briefing op 8 maart jl. laten voorlichten door mr. dr. Joost Westerweel, recent gepromoveerd op de bestuursrechtelijke aspecten van kernenbeleid aan de Universiteit Leiden [link](#).

Dhr. Westerweel stelt dat delegatie aan natuurlijke personen niet is toegestaan, en ziet (althans binnen het huidige wettelijk kader) het gemeentelijke commissiestelsel als enige formele mogelijkheid om dit vorm te geven (art. 82 t/m 86 Gemeentewet). Dit is bevestigd door Dr. Gert-Jan Leenknecht, Tilburg University, tijdens de Inspiratie-sessie Kernenbeleid die op 31 maart door GS werd georganiseerd.

Scherpenzeel geniet nu alle privileges die een autonome gemeente op grond van de Gemeentewet heeft. Als de volledige autonomie wordt ontnomen moet daarvoor op zijn minst een geformaliseerde vorm van zeggenschap tegenover staan.

Om die reden is in de zienswijze, die onze gemeenteraad op 21 april heeft vastgesteld, in het scenario dat herindeling van bovenaf wordt opgelegd een commissiestelsel zoals bedoeld in artikel 82 t/m 86 Gemeentewet als uitgangspunt opgenomen.

Geen formele zeggenschap in Herindelingsadvies

Op 14 april 2021 is door GS tijdens de oordeelsvormende bespreking in uw Staten in het vooruitzicht gesteld dat het Herindelingsadvies een concrete uitwerking zou bevatten van dit Kernenbeleid 2.0. Formele zeggenschap blijkt echter niet geregeld. Concrete uitwerking is niet aan GS, zo blijkt op p. 39 van het Herindelingsadvies:

Door B&W van Barneveld is recent een bestuursopdracht vastgesteld, die als bijlage bij de zienswijze van de gemeenteraad is gevoegd. Deze kan als basis dienen voor verder overleg tussen de gemeenten én zeker ook met inwoners over wat de meest passende invulling van het dorpenbeleid voor de nieuwe gemeente kunnen en moeten zijn. De provincie wil hierin een stimulerende en faciliterende

rol vervullen, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten en wat betreft besluitvorming bij de nieuw te vormen gemeenteraad.

Omdat het Herindelingsadvies geen enkel aanknopingspunt biedt voor borging van formele zeggenschap, hebben wij op 15 juni jl. om uitspraken vanuit de Barneveldse raad verzocht op de thema's zeggenschap, voorzieningenniveau, dienstverlening, personeel en financiën (bijlage 1). Het kernenbeleid geldt daarbij voor ons als kapstok waaraan garanties voor voorzieningen en dienstverlening worden opgehangen.

Barneveld wil geen formele zeggenschap voor Scherpenzeel

Per kerende post ontvingen wij van het Barneveldse college van B&W een 'pastorale' reactie (bijlage 2) waarin zij bevestigen te hechten aan een goede dialoog over de door ons genoemde onderwerpen. Daarbij lijken we elkaar gelukkig te vinden op de thema's personeel en financiën. Op de thema's zeggenschap, voorzieningenniveau en dienstverlening is echter sprake van een fundamenteel verschil van inzicht.

Tijdens hun eigen vergadering van 21 april jl. heeft de Barneveldse raad namelijk per amendement (bijlage 3) met 27-4 besloten de (per abuis met de zienswijze meegezonden) bestuursopdracht voor het Kernenbeleid **niet** te onderschrijven. Een motie van Lokaal Belang om kernenbeleid gezamenlijk met Scherpenzeel vorm te geven (bijlage 4) is bovendien met 27-4 verworpen.

Daarmee staat borging van formele zeggenschap op losse schroeven. In deze conclusie zijn wij gesterkt door uitspraken in de Barneveldse raadscommissie Bestuur van 10 juni (in aanwezigheid van gedeputeerde Markink) en 22 juni jl. Zonder uitzondering spraken commissieleden zich uit tegen een commissiestelsel zoals bedoeld in de Gemeentewet.

Net als Barneveld van Scherpenzeel respecteert dat wij liever zelfstandig blijven, en daarom een Tweesporenbeleid bewandelen (zie bijlage 5 en 6), kunnen wij niet anders dan deze autonome beslissing van de Barneveldse raad respecteren. Vanuit het Barneveldse perspectief hebben wij zelfs begrip voor dit standpunt: ook wij onderkennen de nadelen van een dergelijk commissiestelsel. Het is een extra bestuurslaag met bijbehorende verantwoordingsvereisten, zonder democratische legitimatie waarbij uiteindelijk de gemeenteraad het hele stelsel kan herroepen. Dat is ook de reden dat we een eigen gemeenteraad voor de Scherpenzeelers willen behouden!

Een commissiestelsel is echter de enige manier om een (afgezwakte) vorm van autonomie voor de Scherpenzeelers te borgen in geval onze zelfstandige gemeente tot herindeling wordt gedwongen.

Geen perspectief op harde afspraken

Een kernenbeleid met betekenisvolle meerwaarde in de zin van formele zeggenschap voor de Scherpenzeelers lijkt daarmee verder weg dan ooit. Ook op de thema's voorzieningen en dienstverlening zijn geen toezeggingen gedaan.

Daarbij stelt het Barneveldse college dat beide gemeenten niet in positie zijn om garanties te geven omdat dit voorbehouden is aan de nieuwe gemeente. Dat zou kunnen betekenen dat *echte* garanties pas komen na de fusiedatum van 1-1-'23, hetgeen in het licht van de opdracht van onze gemeenteraad (en meer algemeen onze bestuurlijke verantwoordelijkheid richting de Scherpenzeelse inwoners, bedrijven, organisaties en medewerkers) onacceptabel is.

Het is wrang te constateren dat, waar enerzijds GS meent de ruimte te hebben om de regie te nemen over het opheffen van onze bestuurlijke autonomie, anderzijds de provincie kennelijk niet in de autonomie van gemeenten kan treden als het gaat om het bieden van betekenisvol perspectief en harde afspraken voor de inwoners van Scherpenzeel op het gebied van zeggenschap, voorzieningen en dienstverlening.

Alhoewel wij waardering hebben voor de royale geste van gedeputeerde Markink, om extra financiële middelen ter beschikking te stellen voor het uitwerken van de door ons voorgestelde Bestuursovereenkomst, brengt ondersteuning op procesniveau ons nog niet dichterbij een inhoudelijke oplossing voor de uiteenlopende meningen.

Herindeling zonder plus

Bij het besluiten over (of voorbereiden van) een opgelegde herindeling is het essentieel om helderheid te hebben: hebben we het nu over een herindeling met of zonder plus? Alhoewel wij hopen, dat er met steun van GS en BZK alsnog ruimte ontstaat voor borging van formele zeggenschap en garanties voor de Scherpenzeelse voorzieningen en dienstverlening, moeten we tegelijkertijd constateren dat er vooralsnog **geen** sprake is van betekenisvol perspectief met harde afspraken.

In het kader van de besluitvorming op 6 juli a.s. over het voorliggende concept-Herindelingsadvies willen wij u daarom met klem verzoeken **de voorgestane herindeling te beschouwen als zijnde 'zonder plus'**.

Wij wensen u veel wijsheid toe bij de ingrijpende keuze waar u voor staat en derhalve ongewenst.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

R.J. ter Horst
loco-secretaris

E. Klein
burgemeester

Bijlagen

1. Brief Scherpenzeel aan Barneveld, verzoek om garanties dd 150621
2. Reactie Barneveld op verzoek om garanties dd 160621
3. Amendement 4 CU SGP PRO CDA VVD BI (aangenomen)
4. Motie 9 LB (verworpen)
5. Raadsvoorstel Tweesporenbeleid
6. Notitie Tweesporenbeleid